

ПІДГОТОВКА ПЕДАГОГІЧНИХ КАДРІВ

УДК 371.213.2

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.15192789>

Підготовка вихователів закладів дошкільної освіти до логопедичного супроводу дітей із порушеннями мовлення в інклюзивному середовищі

Яйленко Вікторія Федорівна,

старший викладач кафедри дошкільної освіти Маріупольського державного університету, Київ, Україна, <https://orcid.org/0000-0002-2594-3983>

Дмитрієва Ірина Володимирівна,

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри технологій освіти та реабілітації осіб з порушеннями зору Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, м. Київ, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-1330-6645>

Марєєва Тетяна Вікторівна,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної педагогіки і психології Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка, м. Глухів, Україна,
<https://orcid.org/0000-0002-5664-4070>

Прийнято: 26.03.2025 | Опубліковано: 11.04.2025

*Анотація: Мета роботи – дослідити сучасні підходи до підготовки вихователів закладів дошкільної освіти (далі – ЗДО) до логопедичного супроводу дітей із порушеннями мовлення в інклюзивному середовищі та виокремити компетентності, необхідні для ефективності цієї діяльності. У процесі дослідження було застосовано **методи** аналізу й синтезу наукових джерел, систематизації та узагальнення отриманих даних. Здійснено теоретичний аналіз понять «інклюзивна компетентність вихователів» і «логопедичний супровід», а також виявлено напрями вдосконалення підготовки педагогічних кадрів у галузі логопедії. **Результати** дослідження продемонстрували, що якість інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами (далі – ООП) значно залежить від рівня підготовки вихователів ЗДО. Розкрито сутність інклюзивного навчання як системи, що забезпечує рівний доступ до освіти для всіх дітей, незалежно від їхніх індивідуальних особливостей. Встановлено, що формування навичок логопедичного супроводу дітей потребує вдосконалення процесу професійної підготовки вихователів у закладах вищої освіти. Окреслено основні напрями розвитку навичок логопедичного супроводу дітей із порушеннями в інклюзивному середовищі, зокрема формування педагогічної майстерності, здатності до розроблення індивідуальних програм розвитку, психологічної готовності до взаємодії з дітьми, організації безпечного та комфортного освітнього простору, а також забезпечення безперервного професійного зростання фахівця. Обґрунтовано необхідність інтеграції сучасних освітніх методик, таких як диференційований та індивідуальний підходи, педагогіка партнерства, проєктне навчання, застосування інформаційно-комунікаційних технологій та корекційно-логопедичних методів. Висвітлено*

основні форми взаємодії вихователів із дітьми, які сприяють розвитку мовлення, зокрема безпосередні та опосередковані методи комунікації. У висновках запропоновано модель підготовки вихователів до логопедичного супроводу дітей у ЗДО, що передбачає комплексну підготовку фахівців через упровадження інноваційних освітніх технологій, активне використання закордонного досвіду та створення умов для професійного зростання педагогів. Отримані результати можуть бути використані для вдосконалення освітніх програм підготовки вихователів, які працюватимуть в умовах інклюзивної освіти.

Ключові слова: *психолого-педагогічний супровід, майбутні фахівці, ранній вік, розвиток мовлення, дошкільна освіта, педагогічна компетентність, освітні технології.*

Preparation of preschool education educators for speech therapy support for children with speech disorders in an inclusive environment

Viktoriia Yailenko,

Senior Lecturer of the Department of Preschool Education of the Mariupol State University, Kyiv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-2594-3983>

Iryna Dmytriieva,

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor of the Department of Educational Technologies and Rehabilitation of Visually Impaired Persons of the Dragomanov Ukrainian State University, Kyiv, Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-1330-6645>

Tetiana Maricieva,

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of
Preschool Pedagogy and Psychology of the Oleksandr Dovzhenko Hlukhiv
National Pedagogical University, Hlukhiv, Ukraine,
<https://orcid.org/0000-0002-5664-4070>

***Abstract:** The aim of the study is to explore modern approaches to training preschool educators (hereinafter referred to as PEIs) for speech therapy support of children with speech disorders in an inclusive environment and to identify key competencies necessary for the effective implementation of this activity. The research utilized methods of analysis and synthesis of scientific sources, systematization, and generalization of the obtained data. A theoretical analysis of the concepts of "inclusive competence of educators" and "speech therapy support" was conducted, as well as directions for improving the training of pedagogical staff in the field of speech therapy were identified. The results of the study demonstrated that the quality of inclusive education for children with special educational needs largely depends on the level of training of PEI educators. The essence of inclusive education is revealed as a system that ensures equal access to education for all children, regardless of their individual characteristics. It was established that the development of speech therapy support skills requires improvement in the professional training process of educators in higher education institutions. The main directions for the development of speech therapy support skills for children with disorders in an inclusive environment were outlined, including pedagogical mastery, the ability to develop individual development programs, psychological readiness to work with children with speech disorders, the creation of a safe and comfortable*

educational environment, and continuous professional development. The necessity of integrating modern educational methodologies, such as differentiated and individualized approaches, partnership pedagogy, project-based learning, the use of information and communication technologies, and corrective speech therapy methods, was substantiated. The main forms of educator-child interaction that contribute to speech development were highlighted, including direct and indirect communication methods. The conclusions also propose a model for preparing educators for speech therapy support of children in preschool educational institutions, which involves comprehensive training of specialists through the implementation of innovative educational technologies, active use of international experience, and the creation of conditions for the professional growth of educators. The obtained results can be used to improve educational programs for training educators who will work in an inclusive education setting.

Keywords: *psychological and pedagogical support, future specialists, early age, speech development, preschool education, pedagogical competence, educational technologies.*

Постановка проблеми. Актуальність проблеми інклюзивної освіти в Україні зростає через постійне збільшення кількості дітей з ООП. Військова агресія та соціальні зміни створюють нові виклики для освітньої системи, що потребує адаптації та впровадження ефективних інклюзивних підходів. Зокрема, особливу увагу варто приділити забезпеченню доступності навчання, створенню безпечного середовища та підтримці дітей з ООП у процесі соціалізації.

Освітня реформа спрямована на розширення можливостей для інклюзивного навчання, забезпечення рівних умов для всіх дітей та підготовку педагогів до роботи в такому середовищі. Важливою є також роль держави у фінансуванні, створенні методичних рекомендацій і забезпеченні освітніх закладів необхідними ресурсами. Особливого значення набуває психолого-педагогічна підтримка, що сприяє гармонійному розвитку та успішному навчанню дітей з ООП.

Отже, розбудова інклюзивної освіти є одним з основних завдань освітньої політики, що потребує комплексного підходу та співпраці між освітянами, батьками, державними структурами та громадськістю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні наукові дослідження зосереджуються на важливості підготовки майбутніх фахівців до діяльності в умовах інклюзивної освіти, що є важливим аспектом розвитку педагогічної практики. Зокрема, С. В. Чупахіна, Т. В. Потапчук та А. В. Лякішева розглядають основні аспекти формування професійної компетентності майбутніх вихователів-логопедів, акцентуючи на особливостях їхньої педагогічної діяльності [1].

Водночас у дослідженні І. В. Кондратець та М. С. Науменко проаналізовано психолого-педагогічний супровід майбутніх вихователів у процесі розвитку мовлення дітей раннього віку. Авторки підкреслюють важливість індивідуального підходу до навчання та застосування сучасних методик у роботі [2]. При цьому в методичних рекомендаціях, розроблених Г. В. Беленькою зі співавторами, висвітлено концептуальні засади освітньої програми для дітей від 2 до 7 років. Дослідження містить конкретні рекомендації щодо організації освітньо-виховного процесу в ЗДО [3].

Досвід розробки та впровадження освітньої програми для дітей раннього віку описує В. О. Огнев'юк з колегами, підкреслюючи важливість урахування унікальних освітніх потреб кожної дитини [4]. У цьому контексті В. О. Погребняк розглядає особливості логопедичної діяльності в закладах дошкільної освіти з інклюзивною формою навчання, акцентуючи на методах корекції мовленнєвих порушень і специфіці взаємодії з дітьми [5].

Науковці О. М. Кас'яненко, О. Г. Губарь та Ю. А. Герасименко розглядають сучасні підходи до підготовки логопедів в країнах ЄС, що дає змогу здійснити порівняльний аналіз різних моделей навчання та запозичити найефективніші практики для вдосконалення української освітньої системи [6]. Крім того, у роботі І. А. Малишевської акцентовано на необхідності вдосконалення підготовки педагогічних фахівців до роботи в умовах інклюзивної освіти, що є важливим для забезпечення високої якості освітнього процесу [7].

Дослідники Ю. Пелех, М. Філоненко та З. Шевців аналізують перспективи підготовки майбутніх фахівців соціономічних спеціальностей до роботи в умовах інклюзії, наголошуючи на їхній значущості для створення ефективного освітнього простору [8]. Водночас Ю. В. Рібцун зосереджує увагу на питаннях діагностики та розвитку мисленнєвих операцій у дітей із моторною алалією, що є важливим напрямом логопсиходіагностики [9].

Науковиця М. Ф. Андрєєва розглядає проблематику забезпечення практичної підготовки майбутніх вихователів до роботи в інклюзивному освітньому середовищі, підкреслюючи важливість формування професійних компетенцій у цій галузі [10].

Таким чином, аналіз наукових джерел свідчить про багатовимірність підходів до підготовки педагогічних фахівців, що працюють в умовах інклюзивного середовища. Подальші дослідження сприятимуть удосконаленню методик навчання та забезпеченню ефективності освітнього процесу.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значну кількість досліджень, присвячених підготовці вихователів до роботи в інклюзивному середовищі, залишається низка нерозв'язаних питань щодо їхньої готовності до логопедичного супроводу дітей із мовленнєвими порушеннями. Зокрема, недостатньо досліджено наукові підходи до підготовки вихователів в аспекті поєднання інклюзивної освіти та логопедичної підтримки дітей із порушеннями мовлення; компетентності, що мають формуватися у вихователів для забезпечення ефективної мовленнєвої підтримки дітей з ООП, а також рівень їхньої сформованості в практичній діяльності; сучасні освітні методики підготовки вихователів у галузі логопедичного супроводу, їхні переваги та недоліки з огляду на відповідність вимогам інклюзивної освіти; ефективні моделі підвищення кваліфікації вихователів, що сприятимуть удосконаленню їхніх професійних компетентностей у галузі логопедичного супроводу.

Ця стаття спрямована на дослідження основних аспектів підготовки вихователів до роботи з дітьми, які мають мовленнєві порушення в умовах інклюзивного дошкільного навчання. Аналіз зазначених аспектів дозволить не лише заповнити наявні прогалини, а й сформулювати практичні рекомендації щодо вдосконалення професійної підготовки педагогів, що, відповідно,

сприятиме підвищенню якості їхньої діяльності та ефективності мовленнєвої підтримки дітей.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є визначення особливостей підготовки вихователів до логопедичного супроводу дітей із порушеннями мовлення в інклюзивному середовищі та обґрунтування ефективних підходів до формування відповідних професійних компетентностей.

Для досягнення мети сформульовано такі завдання:

- 1) проаналізувати наукові підходи до підготовки вихователів у контексті інклюзивної освіти та логопедичного супроводу дітей із мовленнєвими порушеннями;
- 2) виокремити компетентності, необхідні вихователям для ефективної мовленнєвої підтримки дітей з ООП;
- 3) визначити основні етапи підготовки вихователів для роботи з дітьми з ООП;
- 4) розглянути сучасні освітні методики підготовки вихователів у цій галузі, виявити їхні переваги та недоліки;

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням здобутих наукових результатів. У сучасних умовах розвитку дошкільної освіти особливої актуальності набуває питання підготовки майбутніх вихователів до логопедичного супроводу дітей із мовленнєвими порушеннями в інклюзивному середовищі. Ця діяльність потребує спеціальних знань, умінь і навичок, адже робота з дітьми, які мають ООП, передбачає комплексний підхід. Майбутній фахівець, який прагне працювати в інклюзивній групі ЗДО, повинен мати ґрунтовну теоретичну й практичну підготовку.

Ефективна підготовка вихователів до інклюзивної освіти заснована на поєднанні теорії та практики, що дає можливість не просто опанувати необхідні знання, а й сформувати компетентності, необхідні для успішної роботи з дітьми, що мають мовленнєві порушення. У відповідь на значні запити закладів дошкільної освіти все більше педагогічних університетів України впроваджують нові освітні програми та розширюють спеціалізації, спрямовані на підготовку фахівців із логопедичного супроводу для інклюзивного середовища.

Такі зміни у вищій освіті є закономірними, оскільки суспільство потребує нової генерації спеціалістів, здатних ефективно працювати в інклюзивних ЗДО. Водночас якісна практична підготовка вихователів залишається важливим завданням закладів вищої освіти, адже це сприяє впровадженню передових методик у роботу з дітьми, які мають особливі освітні потреби [11, с. 78]. Крім того, актуальність проблеми інклюзивної освіти в Україні зростає через постійне збільшення кількості дітей з ООП. За оперативними даними Міністерства освіти і науки України, станом на 1 січня 2025 року в ЗДО функціонує 7 658 інклюзивних груп, де навчається 15 297 дітей з ООП. Російська агресія проти України спричинила значні руйнування освітньої інфраструктури. Станом на березень 2025 року понад 3 500 закладів освіти зазнало пошкоджень, із них майже 400 повністю зруйновано [12]. Ці втрати ускладнюють доступ дітей, особливо з ООП, до якісної освіти та потребують термінових заходів із відновлення та адаптації освітнього процесу.

За даними досліджень, 70 % дітей дошкільного віку мають порушення мовлення (табл. 1), серед яких найбільш поширеним є загальне недорозвинення мовлення (далі – ЗНМ). Ці дані підтверджують важливість

підготовки вихователів та інших педагогічних працівників до роботи з дітьми, що мають порушення мовлення, а також необхідність розвитку та впровадження ефективних логопедичних методик і технологій для забезпечення підтримки та розвитку мовлення у дітей з ООП [13, с. 12].

Таблиця 1

Поширеність порушень мовлення в інклюзивному середовищі

Показник	Кількість
Інклюзивні групи в ЗДО	7 658
Діти з ООП в інклюзивних групах	15 297
Діти з порушеннями мовлення	10 709

Джерело: складено авторами за [12]

Отже, згідно з наведеними даними, 70 % дітей з ООП в інклюзивних групах закладів дошкільної освіти потребують логопедичного супроводу через порушення мовлення. Це близько 10 709 дітей, що засвідчує значну потребу в спеціалізованій мовленнєвій підтримці в умовах інклюзії.

Під час війни особливо вразливими є діти з ООП, які потребують створення специфічних умов навчання, зважаючи на їхні індивідуальні особливості та рівень психофізичного розвитку. Психологічний стан таких дітей помітно залежить від оточення, адже страх і панічні реакції дорослих можуть викликати в них відчуття незахищеності та тривоги. З огляду на це, підготовка фахівців до роботи в умовах інклюзії є надзвичайно важливою для забезпечення якісного навчання та соціально-психологічної підтримки вихованців з ООП [14, с. 29].

Логопедичний супровід дітей із порушеннями мовлення в інклюзивному освітньому середовищі – це комплекс заходів, орієнтованих на корекцію та

розвиток мовленнєвих навичок дитини, що охоплює низку обов'язкових компонентів (рис. 1).

Рисунок 1

Компоненти логопедичного супроводу дітей із порушенням мовлення в умовах інклюзивного освітнього середовища

Джерело: власна розробка авторів

Отже, діагностика мовленнєвих порушень у дітей передбачає використання різних методик для визначення їхньої специфіки та ступеня. Важливим аспектом є індивідуалізація навчання, що полягає в розробленні та впровадженні індивідуальних програм розвитку, адаптованих до потреб кожної дитини. Крім того, значну роль відіграє налагодження взаємодії з

батьками та іншими фахівцями, що дає можливість залучати їх до процесу корекції й забезпечує комплексний підхід до подолання труднощів дитини.

Для ефективного логопедичного супроводу дітей із порушеннями мовлення в інклюзивному середовищі вихователь закладу дошкільної освіти повинен володіти низкою основних компетенцій, до яких належать професійно-педагогічна, логопедична, психологічна, комунікативна, організаційно-методична, інклюзивна тощо.

Професійно-педагогічна компетенція передбачає знання особливостей мовленнєвого розвитку дітей, володіння методами раннього виявлення порушень мовлення та здатність адаптувати освітній процес до індивідуальних потреб дитини. Логопедична компетенція – розуміння основ логопедії та корекційної педагогіки, уміння застосовувати відповідні методики, а також навички проведення артикуляційної гімнастики, дихальних вправ і мовленнєвих ігор [15].

Психологічна компетенція є не менш важливою, оскільки вона передбачає емоційну стійкість, емпатію та вміння працювати з дітьми з особливими освітніми потребами, а також здатність надавати психологічну підтримку вихованцям та їхнім батькам. Комунікативна компетенція сприяє ефективній взаємодії вихователя з дитиною, її родиною та колегами, застосовуючи вербальні й невербальні методи комунікації та мотивуючи до мовленнєвої активності.

Організаційно-методична компетенція дає змогу розробляти й реалізовувати індивідуальні програми розвитку, створювати інклюзивний освітній простір та використовувати інтерактивні методи навчання. Сучасний вихователь має також володіти інформаційно-комунікаційною компетенцією,

що передбачає застосування цифрових технологій у логопедичній роботі, використання онлайн-ресурсів і спеціальних програм для корекції мовлення, а також навички дистанційної взаємодії з дітьми та їхніми батьками [16, с. 206].

Крім того, важливе значення мають рефлексивна й дослідницька компетенції, що передбачають здатність до самоаналізу, оцінювання ефективності власної роботи та впровадження новітніх наукових підходів у логопедичну практику. Набір цих компетенцій є важливим для ефективної професійної діяльності вихователів у логопедичному супроводі дітей в інклюзивному середовищі, підтримуючи їхній мовленнєвий розвиток і соціальну адаптацію.

Інклюзивна компетентність вихователя – це сукупність знань, умінь і ціннісних орієнтирів, що забезпечують здатність ефективно працювати з дітьми, які мають особливі освітні потреби, створювати сприятливе інклюзивне середовище та сприяти їхній соціалізації й розвитку. Вона передбачає розуміння принципів інклюзивної освіти, навички коригування освітнього процесу з урахуванням індивідуальних потреб дитини, знання методів диференційованого та індивідуального підходу, а також здатність до співпраці з батьками, спеціалістами (логопедами, психологами, дефектологами) і колегами. Важливими аспектами інклюзивної компетентності є толерантність, емпатія та готовність підтримувати кожную дитину в її освітньому та особистісному розвитку.

Корекційно-логопедичний супровід охоплює систему заходів, спрямованих на покращення мовленнєвих і комунікативних навичок у дітей із відповідними порушеннями. Підготовка спеціалістів для такої діяльності передбачає як теоретичний, так і практичний компоненти. Теоретична

підготовка надає майбутнім фахівцям знання про специфіку мовленнєвого розвитку, види порушень та ефективні методики їхньої корекції. Водночас практична підготовка дає змогу майбутнім вихователям застосовувати здобуті знання під час стажувань і роботи з дітьми з мовленнєвими труднощами [18, с. 445]. Особливу увагу в цьому процесі зосереджують на розвитку робочої пам'яті дітей із мовленнєвими розладами, оскільки цей аспект відіграє важливу роль у корекційній роботі. Майбутній вихователь має вміти залучати їх до виконання різних завдань для перевірки й покращення їхньої оперативної пам'яті. Інші аспекти підготовки пов'язані з мовною терапією й освітньою підтримкою, адаптованою до індивідуальних потреб дитини.

Значну кількість наукових праць присвячено навчанню, яке враховує культурні особливості, оскільки педагогічна діяльність вимагає від вихователя уважного ставлення до культурного походження, переконань і системи цінностей вихованців. По-перше, вони мають прагнути зрозуміти культурне походження, демонструвати повагу до культурної різноманітності, визнаючи й цінуючи унікальні погляди й досвід кожного з них. Освітня програма для дітей з особливими потребами має враховувати різноманітність вихованців і містити навчальні матеріали, що є культурно відповідними й інклюзивними. Важливим аспектом реалізації цього підходу є застосування освітніх стратегій, що відповідають культурному профілю та світогляду дітей раннього й дошкільного віку [17, с. 22].

Важливим аспектом є вміння створювати та реалізовувати індивідуальні програми розвитку, що сприяють корекції мовленнєвих порушень і забезпечують гармонійний когнітивний, емоційний та соціальний розвиток дитини. Психологічна готовність до роботи з дітьми, які мають порушення

мовлення, передбачає не лише наявність відповідних знань, а й емоційну стійкість, здатність до емпатії та розуміння особливостей сприйняття світу такими дітьми. Одним із важливих напрямів є створення безпечного, доброзичливого та комфортного освітнього середовища, яке сприяє розвитку мовлення, стимулює комунікативну активність і допомагає дитині адаптуватися до соціуму. Важливою умовою ефективного логопедичного супроводу є безперервний професійний розвиток вихователів, що передбачає опанування сучасних методик, застосування інноваційних технологій, обмін досвідом із колегами та впровадження результатів наукових досліджень у власну практику.

Сучасний вихователь повинен бути не лише теоретично та практично готовим до виконання своїх професійних обов'язків, а й володіти знаннями для ефективного застосування технічних та інформаційних інновацій. Він має виконувати роль психолога, швидко реагувати на зміни, що відбуваються в сучасному світі, а також надавати кваліфіковану логопедичну підтримку дітям із порушеннями мовлення. Освітні методики підготовки вихователів до логопедичного супроводу дітей в інклюзивному середовищі наочно відображено на рис. 2.

Рисунок 2

Освітні методики підготовки вихователів ЗДО до логопедичного супроводу дітей із порушеннями мовлення в інклюзивному середовищі

Джерело: власна розробка авторів

Зазначені методики відіграють важливу роль у підготовці вихователів закладів дошкільної освіти до логопедичного супроводу дітей із порушеннями мовлення в інклюзивному середовищі. Зокрема, диференційований підхід сприяє формуванню багатопрофільного спеціаліста, адже враховує

індивідуальні особливості здобувачів освіти, їхній стиль навчання, попередній досвід та умови освітнього середовища. Вихователь повинен не лише адаптувати освітні методики, а й ефективно використовувати стратегії оцінювання для аналізу потреб дітей, що спонукає розвивати їхні сильні сторони.

Індивідуальний підхід є обов'язковим принципом підготовки спеціалістів, оскільки забезпечує персоналізований процес навчання відповідно до особливостей кожної дитини. Це потребує розроблення індивідуальних освітніх програм, створення адаптованих матеріалів та застосування гнучких навчальних стратегій. Мотивація майбутніх вихователів до роботи в інклюзивному середовищі відіграє важливу роль, оскільки впливає на їхню професійну залученість та ефективність взаємодії з дітьми [6, с. 24].

Педагогіка партнерства є основою інклюзивного навчання, забезпечуючи тісну співпрацю між вихователями, батьками та спеціалістами. Вона ґрунтується на рівноправності, довірі та взаємодопомозі, а також сприяє розбудові ефективної комунікації між усіма учасниками освітнього процесу. Для розвитку цих навичок у підготовці вихователів використовуються практичні завдання та симуляційні технології, що сприяють ефективному застосуванню педагогічних стратегій у реальних чи змодельованих умовах.

Проектне навчання дає можливість майбутнім вихователям опанувати методики роботи з дітьми з різними потребами та рівнем знань, розвиває їхню соціальну компетентність і комунікативні навички. Такий підхід сприяє формуванню вмінь пошукової діяльності, планування та виконання завдань, необхідних для роботи в інклюзивному середовищі.

Інформаційні технології мають важливе значення в процесі підготовки вихователів, адже дають змогу персоналізувати навчання, удосконалювати взаємодію з вихованцями та забезпечувати ефективне оцінювання їхнього прогресу. Використання цифрових платформ та адаптивних технологій сприяє створенню доступного освітнього простору для дітей з ООП. Особливу увагу в європейських закладах освіти приділяють підготовці вихователів до роботи з віртуальною реальністю, штучним інтелектом та іншими сучасними цифровими технологіями, що відкривають нові можливості для інклюзивної освіти.

Підготовка вихователів закладів дошкільної освіти до логопедичного супроводу дітей із мовленнєвими порушеннями в інклюзивному освітньому середовищі передбачає кілька основних етапів.

Перший етап підготовки здобувачів вищої освіти орієнтований на засвоєння теоретичних знань з профільних дисциплін, формування навичок роботи з науково-методичною літературою та критичне осмислення освітнього процесу в закладах дошкільної освіти. У межах цього етапу особлива увага приділяється вдосконаленню власного мовлення, розвитку пам'яті та формуванню навичок самостійної роботи. Для досягнення зазначених цілей використовуються науково-методичні матеріали, дистанційні ресурси, індивідуальні консультації. Важливим компонентом є також підготовка конспектів занять і практичне застосування набутих знань у процесі педагогічної практики. Окрім того, здобувачі освіти здійснюють аналіз мовлення вихователів і дітей, що сприяє ефективнішому формуванню власної педагогічної стратегії [10, с. 147].

Другий етап передбачає набуття практичного досвіду в організації мовленнєвого середовища для дітей дошкільного віку. Здобувачі вищої освіти працюють над створенням дидактичних матеріалів, методичних розробок, текстів ігор, вправ та інших навчальних ресурсів. Важливе значення мають лабораторно-практичні заняття, під час яких здобувачі моделюють фрагменти занять із дітьми, аналізують методичні підходи та переглядають відеозаписи занять досвідчених вихователів. Також організуються пробні та показові заняття, під час яких вони опановують методику діагностики мовленнєвих порушень та визначають шляхи корекції для дітей різних вікових груп. Цей етап дає змогу майбутнім вихователям не лише сформувати професійні навички, а й оцінити власний рівень підготовки та визначити напрями подальшого розвитку.

Третій етап зосереджено на розвитку творчих здібностей здобувачів вищої освіти, що є важливою умовою успішної професійної діяльності. Робота проводиться в групі та індивідуально, зокрема в межах наукового гуртка та курсових досліджень. Здобувачі освіти виконують творчі завдання різної складності: розробляють інтегровані, корекційні, нетрадиційні заняття на основі народознавчого матеріалу, сценарії тематичних заходів тощо. Важливим аспектом є також вироблення навичок організації повсякденного мовленнєвого спілкування з дітьми, з урахуванням їхніх вікових та індивідуальних особливостей.

Завершуючи навчання, здобувачі вищої освіти не лише опановують теоретичний матеріал, а й накопичують значний практичний досвід і методичний арсенал: розроблені конспекти занять, картотека науково-методичних джерел, сценарії мовленнєвих заходів, методичні рекомендації,

дидактичні матеріали тощо. Це дає можливість сформувати їхню готовність до логопедичного супроводу дітей у дошкільних закладах інклюзивного типу.

Надзвичайно важливою у цьому контексті є виробнича практика, яка дає можливість застосувати здобуті знання, експериментувати з різними формами взаємодії та осмислювати їхню результативність. Досвід, отриманий у реальних умовах, є важливим ресурсом для подальшого професійного зростання, а його представлення в освітніх спільнотах сприяє поширенню інноваційних підходів. Саме через спільну діяльність викладачів і здобувачів вищої освіти, спрямовану на творче опанування професії, формується педагог нового покоління, готовий працювати в умовах гуманізації освіти, забезпечуючи особистісно орієнтовану взаємодію з дитиною, партнерські відносини та ефективну співпрацю в освітньому середовищі.

Висновки. Отже, у межах дослідження було розглянуто підготовку вихователів закладів дошкільної освіти до логопедичного супроводу дітей із порушеннями мовлення в інклюзивному середовищі. Отримані результати свідчать, що для ефективної роботи з дітьми в умовах інклюзивного середовища вихователі повинні володіти як теоретичними знаннями, так і практичними навичками, зокрема умінням розробляти індивідуальні програми розвитку, здійснювати психолого-педагогічну підтримку та застосовувати логопедичні методики. Важливим є також здатність до співпраці з іншими фахівцями та батьками дітей.

На основі результатів дослідження було встановлено, що рівень підготовки вихователів безпосередньо впливає на успішність інклюзивного навчання. До основних компетентностей, якими має володіти вихователь, належать професійно-педагогічна, логопедична, психологічна, комунікативна,

організаційно-методична, інклюзивна компетентності. Проте, попри досягнуті результати, ще залишається потреба в поглибленому вивченні питань інтеграції новітніх освітніх технологій у процес підготовки педагогів. Важливим напрямом є також постійний моніторинг та вдосконалення практик логопедичного супроводу, а також дослідження ефективності різних підходів у роботі з дітьми з мовленнєвими порушеннями.

Подальші дослідження мають бути спрямовані на вдосконалення підготовки майбутніх педагогів через упровадження новітніх методик, технологій та адаптованих освітніх практик для забезпечення високого рівня розвитку мовлення дітей з ООП в інклюзивному середовищі.

Список використаних джерел

1. Чупахіна С. В., Потапчук Т. В., Лякішева А. В. Підготовка майбутніх учителів-логопедів до педагогічної діяльності в умовах інклюзивного освітнього середовища. *Академічні студії. Серія «педагогіка»*. 2020. № 1. С. 159–167. URL: www.academystudies.volyn.ua/index.php/pedagogy/article/view/315/299 (дата звернення: 02.02.2025).

2. Кондратець І. В., Науменко М. С. Психолого-педагогічний супровід майбутніх вихователів з розвитку мовлення дітей раннього віку. *Освітологічний дискурс*. 2022. № 3–4. С. 47–56. URL: <https://od.kubg.edu.ua/index.php/journal/article/view/948/711> (дата звернення: 02.02.2025).

3. Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від 2 до 7 років «Дитина» / Г. В. Беленька та ін. Київ, 2021. 568 с. URL:

https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/36475/1/DO_MRDPD_2021.pdf (дата звернення: 02.02.2025).

4. Освітня програма для дітей від 2 до 7 років «Дитина» / В. О. Огнев'юк та ін. Київ, 2020. 440 с. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/31897/1/Programa_DUTUNA_KDO_2020.pdf (дата звернення: 02.02.2025).

5. Погребняк В.О. Особливості логопедичної роботи в закладах дошкільної освіти з інклюзивною формою навчання. *Науковий часопис НПУ імені МП Драгоманова. Корекційна педагогіка та спеціальна психологія*. 2023. № 45. С. 81–87. URL: <https://sj.udu.edu.ua/index.php/krsp/article/view/1672/1391> (дата звернення: 02.02.2025).

6. Кас'яненко О., Губарь О., Герасименко Ю. Сучасні підходи до підготовки висококваліфікованих фахівців у сфері логопедії й інклюзії: досвід країн ЄС. *Інклюзія і суспільство*. 2024. № 1(6). С. 18–26 DOI: <https://doi.org/10.32782/2787-5137-2024-1-3>

7. Малишевська І. А. Удосконалення підготовки педагогічних фахівців до роботи в умовах інклюзивної освіти. *Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи*. 2020. № 1(17). С. 59–67. URL: [https://doi.org/10.35387/od.1\(17\).2020.59-67](https://doi.org/10.35387/od.1(17).2020.59-67) (дата звернення: 02.02.2025).

8. Пелех Ю., Філоненко М., Шевців З. Перспективи підготовки майбутніх фахівців соціономічних спеціальностей до роботи в умовах інклюзії в освіті. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: «Педагогічні науки»*. 2023. № 1. С. 25–31. URL: <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2023-1-25-31> (дата звернення: 02.02.2025).

9. Рібцун Ю. В. Дошкільники з моторною алалією: логопсиходіагностичне вивчення основних мисленнєвих операцій. *Věda a perspektivy*. 2023. № 8(27). С. 99–11. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/736464> (дата звернення: 02.02.2025).

10. Андрєєва М. Ф. Забезпечення практичної підготовки майбутніх вихователів до роботи в умовах інклюзивної освіти. *Актуальні проблеми науки та освіти*: збірник матеріалів XXIII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ (м. Маріуполь, 05 лютого 2021 року). Маріуполь, 2021. С. 146–147. URL: https://repository.mu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/5128/1/Akt_pr_2021.pdf#page=146 (дата звернення: 02.02.2025).

11. Коваль-Бардаш Л. Організаційно-методичні аспекти логопедичного супроводу у ЗДО з інклюзивним навчанням. *Вісник Науково-дослідної лабораторії інклюзивної педагогіки*. Вип. IX. *Спеціальна та інклюзивна освіта: теорія, методика, практика*: матеріали ІХ Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Умань, 30-31 березня 2023 р.). Умань, 2023. С. 76–80. URL: <https://fdo.udpu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/04/Visnyk-laboratoriyi-2023-r..pdf#page=76> (дата звернення: 02.02.2025).

12. Міністерство освіти і науки України. Статистичні дані. 2025. URL: <https://mon.gov.ua/osvita-2/inklyuzivne-navchannya/statistichni-dani> (дата звернення: 02.02.2025).

13. Барна Х. В., Кашуба Л. В., Вальо Ж. Г. Педагогічна підтримка дошкільників із мовленнєвими порушеннями в інклюзивному просторі. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2022. № 89. С. 11–16. URL:

https://chasopys.ps.npu.kiev.ua/archive/89/2.pdf?utm_source (дата звернення: 02.02.2025).

14. Кристопчук Т. Підготовка вчителів-вихователів до роботи з дітьми з особливими виховними та освітніми потребами: зарубіжний досвід. *Молодь і ринок*. 2020. №1/199. С. 28–33. URL: mir.dsru.edu.ua/article/view/254030/251296 (дата звернення: 02.02.2025).

15. Сорочан М. П. Методологічні підходи до формування готовності майбутніх вихователів до професійної діяльності в умовах інклюзивного навчання в закладах дошкільної освіти. *Інноваційні тренди в освіті та науці: від теорії до практики*: збірник наукових праць Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 16 листопада 2022 року). Київ, 2022. С. 162–166. URL: <https://business.ieu.edu.ua/docs/conference-materials.pdf#page=162> (дата звернення: 02.02.2025)

16. Ватаманюк Г.П. Практична підготовка майбутніх вихователів: зміст і шляхи вдосконалення. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2023. № 34. С. 200–216. URL: pedosv.kpnu.edu.ua/article/view/284123/278261 (дата звернення: 02.02.2025)

17. Зінченко О. А. Підготовка майбутніх фахівців до роботи з розвитку мовлення дошкільників на засадах компетентнісного та особистісно зорієнтованого підходів. *Підготовка фахівців дошкільної та початкової галузі в контексті сучасних тенденцій розвитку педагогічної освіти: проблеми, теорія, практика*: збірник тез доповідей II Регіональної науково-практичної конференції (м. Запоріжжя, 8 квітня 2020 р.). Запоріжжя, 2020. С. 19–26. URL: <https://khnnra.edu.ua/wp-content/uploads/2020/07/Pidgotovka-fahivtsiv->

doshkilnoyi-ta-poch.-galuzi-v-konteksti-such.-tendentsij-rozvitku-ped.-
osviti.pdf#page=21 (дата звернення: 02.02.2025).

18. Шевченко Л., Сорочан М. Підготовка майбутніх вихователів до інклюзивного навчання в закладах дошкільної освіти. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2021. Вип. 60. С. 440-450. URL: <https://vspu.net/sit/index.php/sit/article/view/5135/4535> (дата звернення: 02.02.2025).